

Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår ref.: 17/717-3/LL

Deres ref.:

Dato: 16.10.2017

Høring om utkast til ny personopplysningslov - gjennomføring av personvernforordningen i norsk rett

Medietilsynet viser til Justis- og beredskapsdepartementets høring av 6. juli 2017 om ny personopplysningslov og gjennomføring av personvernforordningen i norsk rett.

Medietilsynet har valgt å fokusere på de delene av høringen som departementet særskilt har bedt om tilbakemeldinger på, og på spørsmål som angår tilsynet som offentlig myndighet og som koordineringsansvarlig for Norwegian Safer Internet Centre.

Medietilsynet har følgende merknader:

1. Lovens tilgjengelighet

Medietilsynet har som oppgave å øke mediekompetansen i befolkningen. Mediekompetanse og digital kompetanse er to begreper som henger sammen. Mediekompetanse handler om ferdigheten til å bruke alle medier, og digital kompetanse dreier seg kun om de digitale mediene. Når det gjelder personvern i digitale medier, har Medietilsynet et veiledningsansvar overfor befolkningen. Det er grunn til å anta at mange vil oppfatte personvernforordningen og lov om behandling av personopplysninger som et nokså omfattende og komplisert regelverk. Medietilsynet har forståelse for at personvernforordningen har strenge rammer for hvordan den skal gjennomføres i norsk rett, også med hensyn til den lovtekniske implementeringen. Likevel vil tilsynet bemerke at man bør etterstrebe å ha et personvernregelverk som er mest mulig tilgjengelig og forståelig. I denne sammenheng vil Medietilsynet foreslå at man i større grad henviser til sentrale bestemmelser i forordningen i ny personopplysningslov. Det bør også vurderes om formålsbestemmelsen i forordning og sentrale prinsipper for behandling av personopplysninger kan henvises til, eller tas inn i, ny personopplysningslov.

I tiden fremover vil det være et stort behov for at sentrale myndigheter på personvernområdet gir veiledning til virksomheter og befolkningen om hvordan forordningen skal forstås og praktiseres.

2. Offentlig arbeidsgiveransvar

Mange offentlige virksomheter er små og har ikke selv hverken dybde- eller breddekompetanse innen personvernlovgivning, men vil likevel være behandlingsansvarlige i mange saker som berører personopplysninger. For eksempel inneholder den nye statsansattloven og arbeidsmiljøloven bestemmelser som omhandler personvern. Det knytter seg derfor spørsmål til forholdet mellom særlovgivningen og forordning/ny personopplysningslov.

Siden forordningen er omfattende og komplisert å sette seg inn i, er det svært ønskelig med veiledning, også for offentlige virksomheter, om forvaltning av regelverket etter at det er implementert.

3. Høringsnotatet kapittel 5 – Lovens geografiske virkeområde

I utkast til lov om behandling av personopplysninger fremgår det av § 4 (geografisk virkeområde) at «Loven gjelder for Svalbard og Jan Mayen. (...)». Bakgrunnen for en særskilt fastsettelse av lovens geografiske virkeområde for disse områdene er at områdene ikke er omfattet av EØS-avtalen jf. høringsnotatet punkt 5.3. Slik bestemmelsen kommer til uttrykk i utkastet kan en mulig tolkning av formuleringen være at loven kun gjelder for Svalbard og Jan Mayen. Medietilsynet foreslår derfor at lovteksten endres til «Loven gjelder også for Svalbard og Jan Mayen» (vår understrekning).

4. Høringsnotatet kapittel 12 – Den registrertes rettigheter

Departementet ber i høringsnotatet punkt 12.3.3 om høringsinstansenes syn på om, og i eventuelt hvilken utstrekning, det er behov for å fastsette unntaksregler i nasjonal rett for rettighetene i artikkel 16 til 22. Medietilsynet har ingen merknader til behovet for fastsettelse av slike unntaksregler.

I forordningen brukes begrepet «den registrerte» uten noen ytterligere sondering som gjelder forholdet mellom barn og foresatte. Etersom det foreslås en 13-årsgrense i lovutkastet for barns samtykkekompetanse når det gjelder informasjonssamfunnstjenester, mener tilsynet at det kan være hensiktsmessig at loven tydeliggjør hvem som er å regne som «den registrerte», og følgelig kan utøve den registrertes ulike rettigheter, når den registrerte er mindreårig. Slik forordningen er utformet, kan dette fremstå som noe uklart. For å lette forståelsen og tilgjengeligheten til regelverket for barn og deres foreldre, er det Medietilsynets vurdering at hensynet til god lovteknikk taler for at den nasjonale loven bør gi regler knyttet til innføringen av 13-årsgrensen som tydeliggjør hvem som kan utøve den registrertes rettigheter i de tilfeller hvor den registrerte er mindreårig.

5. Høringsnotatet kapittel 32 – Behandling av barns personopplysninger

5.1. Sammendrag – Medietilsynets vurdering

Departementet mener det i norsk rett bør fastsettes at aldersgrensen etter artikkel 8 nr. 1 skal være 13 år, jf. også lovutkastet § 8.

Medietilsynet støtter forslaget og tiltrer departementets vurderinger i høringsnotatet pkt. 32.3. Slik tilsynet ser det, taler hensynet til barns medbestemmelsesrett i barnelova¹ § 31, barns rett til ytringsfrihet og informasjonstilgang i barnekonvensjonen² artikkel 13 og retten til å si sin mening etter konvensjonens artikkel 12, for en 13-årsgrense når det gjelder barns samtykkekompetanse ved informasjonssamfunnstjenester. I tillegg er det et moment at 13-årsgrensen allerede er en kjent norm for deltagelse på sosiale medier i Norge. Medietilsynet peker videre på at en 13-årsgrense korresponderer med COPPA³-systemet i USA og også er foreslått i andre nordiske land som Sverige og Danmark. I dagens samfunn, med en rekke tjenester som er tilgjengelig på tvers av landegrenser, vil en mest mulig ensartet regulering på dette feltet skape forutsigbarhet og lik praksis, noe som vil være en fordel både for barn, foreldre og tjenestetilbydere.

En aldersgrense gir i seg selv ikke noen automatisk beskyttelse for barn og unge, og en aldersgrense som oppleves som «for høy» vil lett bli omgått i praksis. Etter det Medietilsynet kjenner til er ungdom til en viss grad både kjent med og opptatt av personvern. Tilsynet mener at økt forståelse og kompetanse best oppnås gjennom andre tiltak enn en høy aldersgrense. En 13-årsgrense i kombinasjon med krav om brukervilkår på språk forståelig for en 13-åring vil, slik Medietilsynet ser det, gi bedre beskyttelse enn en 16-årsgrense med foreldresamtykke. Her er det imidlertid en forutsetning at tilbyderne faktisk forenkler sine brukervilkår slik at de er forståelig også for yngre brukere. I tillegg bør det vurderes andre tiltak for å gi tilbyderne gode råd med hensyn til utvikling av lett forståelige vilkår.

5.2. Nærmere begrunnelse for Medietilsynets vurdering

5.2.1. Rettslig utgangspunkt

Barnekonvensjonen artikkel 13 (rett til ytringsfrihet, til å søke, motta og spre informasjon) og artikkel 12 (rett til å si sin mening i alt som vedrører det) har vært det sentrale punktet både i Medietilsynets interne diskusjoner rundt forslaget om samtykkekompetanse og i diskusjonene i Medietilsynets Trygg Bruk-nettverk⁴. Barn og unges ytringsfrihet og rett på informasjon handler i dag i stor grad om en oppvekst der bruk av internett og sosiale medier er en integrert del av hverdagen. Ettersom det å kommunisere online er så sentralt for dagens ungdom, bør gjeldende lovverk, i den grad de åpner for det, tolkes slik at de inkluderer også denne formen for kommunikasjon. Det må derfor kunne legges til grunn at rettighetene som beskrives i barnekonvensjonen ikke bare gjelder offline, men også online⁵.

I tillegg til barnekonvensjonen, har Medietilsynet lagt vekt på barnelova § 31 annet ledd, siste punktum, som sier at det skal legges stor vekt på hva barnet mener når det har fylt 12 år.

¹ Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre

² FNs konvensjon om barnets rettigheter. Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989. Ratifisert av Norge 8. januar 1991.

³ Children's Online Privacy Protection Act (COPPA): Loven regulerer innsamling av persondata for barn under 13 år av kommersielle nettsider eller online-tjenester som enten direkte er rettet mot barn under 13 år eller hvor tjenestene vet at de mottar persondata fra barn under 13 år online. Loven gjelder for personer og selskaper under amerikansk jurisdiksjon.

⁴ Trygg bruk-nettverket samler de fleste organisasjoner som jobber med å trygge barns digitale hverdag. Nettverket omfatter både offentlige og private aktører i tillegg til frivillige organisasjoner. Eksempler på deltagere er IKT-Norge, Barnevakten, Røde Kors, Redd barna, Datatilsynet, Senter for IKT i utdanningen, Kripos og slettmeg.no.

⁵ Se også professor Sonia Livingstone ved London School of Economics: <http://blogs.lse.ac.uk/mediapolicyproject/2017/01/19/an-updated-uncrc-for-the-digital-age/>. Livingstone har forfattet flere bøker om temaet barn, medier og nettbruk.

5.2.2. Endring i barns mediebruk – Endring i Medietilsynets vurdering

Barn og unges mediebruk har endret seg mye siden EU-kommisjonens forslag til nye personvernregler var på høring i 2012, og de sosiale rammene rundt mediebruken er endret. Eksempelvis var tjenester som Snapchat og Instagram forholdsvis nye i 2012, og på det tidspunktet visste man ikke at disse tjenestene skulle bli en så viktig del av tenåringers digitale liv som de har blitt.

Medietilsynets undersøkelse *Barn og medier 2016*⁶ viser at norske barn starter tidlig med å tilegne seg digital kompetanse ved å utforske nettet og ta i bruk ulike tjenester. Ifølge undersøkelsen bruker åtte av ti barn og unge i alderen 9 til 16 år sosiale medier, og bruken er økende med alderen.

Når det gjelder barns forhold til personvern, viser Medietilsynets undersøkelse at om lag tre av fire barn i alderen 13–16 år har vært inne og endret personverninnstillingene sine på sosiale medier. Andelen som har endret personverninnstillingene øker etter 13-årsalderen, og er gjennomgående høyere blant jenter enn gutter.

Medietilsynets *Barn og medier 2016* indikerer at ungdom til en viss grad både er kjent med og opptatt av personvern. Det er likevel grunn til å anta at det fortsatt er et behov for økt kompetanse på dette felt blant norske barn og unge.

Det har de siste årene vært et stadig større fokus på den enkeltes og virksomheters digitale sikkerhet. Digital sikkerhetskultur er også sentralt i NorSIS rapport kalt *Ungdom og digital sikkerhetskultur*⁷. Rapporten peker på flere interessante forhold, men ettersom NorSIS selv uttaler at «det ikke er metodisk grunnlag for å fastslå at resultatene er gyldige for norske ungdommer generelt», har Medietilsynet valgt å ikke inkludere funn fra undersøkelsen som del av beskrivelsen av barns mediebruk i foreliggende høringsuttalelse.

Det er Medietilsynets vurdering at lovgivningen bør gjenspeile dagens faktiske situasjon og mediebruk, og ta hensyn til barn og unges rettigheter som individer i et digitalt mediesamfunn. Videre er 13-årsgrensen etter Medietilsynets oppfatning allerede en kjent norm for deltagelse på sosiale medier i Norge. Når det skal gis nye regler som har betydning for barn og unges mediebruk, mener tilsynet at det bør legges til rette for barns deltagelse på digitale plattformer hvor det tas hensyn til den utviklingen i mediebruk vi har sett. Blant annet mener tilsynet at den norm for samtykkekompetanse som allerede er forholdsvis etablert på det norske markedet, bør vektlegges. Tilsynet erkjenner at det er behov for supplerende tiltak for å gi økt beskyttelse, men mener at retten til beskyttelse bør fremmes gjennom andre tiltak enn en høy aldersgrense. Eksempler på slike tiltak er enklere brukervilkår og økt fokus på mediekompetanse, blant annet forståelse for valutaen personopplysninger representerer og algoritmestyring.

I en høringsuttalelse som ble avgitt 13. juni 2012 i forbindelse med EU-kommisjonens forslag til nye personvernregler, var Medietilsynet skeptisk til å «fravike grunnprinsippet om foreldresamtykke» ved inngåelse av avtaler ved opprettelser av brukerprofiler i informasjonssamfunnstjenester. På bakgrunn av de endringer rundt barns bruk av sosiale medier som har skjedd siden 2012, og ikke minst på bakgrunn av viktigheten av å få et lovverk som gjenspeiler dagens faktiske situasjon, fraviker tilsynet sitt tidligere standpunkt når det gjelder barns samtykkekompetanse i foreliggende høringsuttalelse. En nærmere

⁶ <https://publikasjoner.medietilsynet.no/barnogmedier2016/>

⁷ https://norsis.no/wp-content/uploads/2017/08/Ungdom_og_digital_sikkerhetskultur_web.pdf

beskrivelse av de vurderinger og synspunkt som Medietilsynet vektlegger i dag, fremgår av høringsuttalelsens pkt. 5.2.3 til 5.2.6.

5.2.3. Klart og forståelig språk i brukervilkår – Punkt 58 i fortalen

En del av problemstillingene knyttet til risiko for misbruk av personvernopplysninger er at tilbyderne i dag ikke i tilstrekkelig grad har tatt hensyn til unge brukere, blant annet ved utforming av brukervilkår. Slik Medietilsynet ser det, vil heller ikke krav om foreldrenes samtykke være et tilstrekkelig beskyttelsestiltak for barn i tenårene.

Hensynet til barn og unges rettigheter tilsier at det viktigste for denne gruppen er å få brukervilkår presentert i et språk de forstår. Etter Medietilsynets vurdering er derfor kravet i pkt. 58 i fortalen svært viktig. Det fremgår her at all informasjon og kommunikasjon, dersom behandlingen gjelder barn, bør være formulert på et klart og enkelt språk som barnet lett kan forstå. Kravet i pkt. 58 er et sentralt skritt i retning av å gjøre unge brukere i stand til å beskytte seg mot utnyttelse av personlig informasjon.

Beskyttelse på digitale plattformer handler mer og mer om brukernes reelle mulighet til å forstå hva brukervilkårene egentlig betyr, og det uansett alder. Forbrukerrådets kampanje *Vilkår minutt for minutt* (gjennomført 24. mai 2016) tydeliggjorde at tilbydernes vilkår i dag er formulert i et språk som er vanskelig å forstå selv for voksne.⁸ Det at dagens vilkår er vanskelig å forstå også for voksne, innebærer at det må stilles strenge krav til tilbyderne i lovgivningen med hensyn til vilkårsutforming. Dersom en 13-årsgrense innføres i tråd med lovforslaget, må det være en forutsetning at tilbyderne faktisk forenkler sine brukervilkår slik at de er forståelig også for yngre brukere. Det er videre viktig at tilbyderne følges opp slik at man sikrer at de ivaretar det ansvaret de pålegges overfor yngre brukere på en god og hensiktsmessig måte.

Det bør også vurderes om det er behov for initiativer for å gi råd til tilbydere i denne prosessen. Det vises i denne sammenheng eksempelvis til tiltaket IKT-Norge og Medietilsynet samarbeidet om i 2015; <http://bradigital.no/>.⁹

5.2.4. Potensielle risiki ved samtykkekompetanse på 16 år

Som nevnt i pkt. 5.2.2 viser Medietilsynets undersøkelse *Barn og Medier 2016* at åtte av ti barn og unge i alderen 9-16 år er på sosiale medier, og at deltakelsen øker med årene. Dette betyr at de fleste barn under 16 år bruker tjenester som direkte reguleres av personvernforordningen.

Dersom en aldersgrense skal ha en beskyttende effekt, må den oppfattes som rimelig av brukerne selv. Ved en urimelig høy aldersgrense, som ikke samsvarer med hverken de unges innarbeidede bruk eller tar høyde for den betydning digital deltakelse har som kulturell kapital, vil sannsynligheten for omgåelse av aldersgrensen øke. En aldersgrense som oppfattes som for høy vil derfor snarere redusere muligheten for å kunne beskytte seg selv, enn å gi økt beskyttelse.

⁸ Forbrukerrådet har også publiserte 10 råd til forbrukervennlige apper: <https://www.forbrukerradet.no/vi-mener/2015/fpa-digital-2015/10-krav-til-forbrukervennlige-apper-2/>

⁹ *Bra Digital* ble iverksatt for å motivere tilbydere til å tilrettelegge innhold for barn, og hadde som hovedmål å være en «sjekkliste for godt innhold og tjenester for barn på digitale medier».

Et krav om foreldresamtykke ved en aldersgrense som oppfattes som urimelig høy kan også resultere i at flere barn og unge vil lyve på alderen, og det kan skape ulikheter i hvem som kan eller ikke kan få tilgang uten foreldres samtykke. Den først nevnte konsekvensen kan medføre at vi får en uthulet regulering uten reell verdi, mens den siste nevnte kan være problematisk med tanke på barns rettigheter.

5.2.5. Viktigheten av harmonisert regelverk

Til tross for at foreliggende høring gjelder nasjonale regler for samtykkekompetanse, er det Medietilsynets vurdering at spørsmålet om barns samtykkekompetanse ikke kan vurderes uten å ta hensyn til at det eksisterer mange, store internasjonale aktører som opererer på tvers av landegrensene. Blant annet opererer per i dag flere av de største tilbyderne som Facebook, Instagram og Snapchat etter den amerikanske føderale COOPA-lovgivningen. En 13-årsgrense korresponderer med tilsvarende regulering i USA, og vil innebære harmonisering med tanke på noen av de mest brukte tjenestene blant barn og unge.

I tillegg til internasjonal harmonisering, er også europeisk og ikke minst, nordisk harmonisering viktig.

I Sverige har man foreslått en 13-årsgrense.¹⁰ Det samme har man gjort i Danmark.¹¹ Ifølge oversikt fra Better Internet for Kids¹² foreligger det ingen endelig beslutning i Finland, men i en rapport¹³ fra en arbeidsgruppe oppnevnt av det finske Justisdepartementet foreslås det en 13- eller 15-årsgrense. En endelig beslutning om aldersgrense er forventet harmonisert med øvrige medlemsland (særlig de nordiske). Av andre større europeiske land kan det nevnes at Irland, Storbritannia, Polen og Spania ser ut til å gå for en 13-årsgrense, mens Nederland, Ungarn og Tyskland ifølge oversikten fra Better Internet for Kids går for en 16-årsgrense.

Slik Medietilsynet ser det, vil en 13-årsgrense i Norge kunne innebære harmonisering med reglene i våre nærmeste naboland samt land som Irland, Storbritannia og Spania, og også harmonisering med alle de store aktørene som er underlagt COPPA-regelverket i USA. Etter Medietilsynets vurdering er harmonisering med våre nordiske naboland av særlig stor betydning da vi ligger disse landene nært, både kulturelt, men ikke minst med tanke på bruk av digitale verktøy.

Ettersom harmonisering rundt barns samtykkekompetanse er nødvendig i dagens samfunn med global mediedistribusjon, mener tilsynet at harmonisering er et viktig tilleggsargument for innføring av 13-årsgrense også i Norge. Det vises i denne sammenheng for øvrig til argumentasjonen fra Sverige (SOU 2017:39 pkt. 9.5), hvor viktigheten av harmonisering også påpekes. Det er for øvrig vanskelig å forutsi hvilken betydning det vil ha at EU-land som

¹⁰ Se SOU 2017:39, pkt. 9. 5 på side 153 flg.: <https://data.riksdagen.se/fil/4B1362A8-F59A-4813-B1AD-5B88C4AD7E99>

¹¹ Se Forslag til lov om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandlingen af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger s. 172 flg.: [http://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/a81f6ce8-956b-4f4b-9d94-44411f0e615f/Forslag%20til%20lov%20om%20supplerende%20bestemmelser%20til%20forordning%20om%20beskyttelse%20af%20fysiske%20personer%20i%20forbindelse%20med%20behandling%20af%20personoplysninger%20og%20om%20fri%20udveksling%20af%20s%C3%A5danne%20oplysninger%20\(databeskyttelseslo%20%5bDOK2365818%5d.pdf](http://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/a81f6ce8-956b-4f4b-9d94-44411f0e615f/Forslag%20til%20lov%20om%20supplerende%20bestemmelser%20til%20forordning%20om%20beskyttelse%20af%20fysiske%20personer%20i%20forbindelse%20med%20behandling%20af%20personoplysninger%20og%20om%20fri%20udveksling%20af%20s%C3%A5danne%20oplysninger%20(databeskyttelseslo%20%5bDOK2365818%5d.pdf)

¹² <https://www.betterinternetforkids.eu/web/portal/practice/awareness/detail?articleId=2019355>

¹³ Se Betänkande ock utlåtanden 35/2017:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80098/OMML_35_2017_EUn_vleinen_tietosuoj.pdf?sequence=1

Tyskland, Ungarn og Nederland innfører en 16-årsgrense, utover at det vil innebære utfordringer for tjenestetilbyderne som vil få ulike nasjonale regler å forholde seg til.

5.2.6. Konklusjon

I vurderingen av hvilken aldersgrense som bør gjelde for samtykkekompetanse i medhold av lovutkastet § 8 må det foretas en avveining av barns rett til selvbestemmelse, ytrings adgang og informasjon på den ene siden og beskyttelsen av barns persondata på den andre. Det foreligger ingen forskning eller annen form for dokumentasjon som kan si noe om forskjell i konsekvens på henholdsvis en 13- eller en 16-årsgrense. Det har derfor vært vanskelig å ta standpunkt i dette viktige spørsmålet. Medietilsynet har i sin vurdering valgt å ta utgangspunkt i forhold og forskning på tilstøtende områder som er kjent, og i tillegg vektlegge den kompetansen tilsynet selv besitter når det gjelder barns bruk av medier og barns mediekompetanse.

Medietilsynets undersøkelse *Barn og medier 2016* viser at norske barn starter tidlig med å ta i bruk ulike tjenester på mobil og nett, og at 8 av 10 barn bruker sosiale medier. Bruken av sosiale medier har blitt en integrert del av norske ungdommers sosiale liv. En for høy aldersgrense for samtykkekompetanse på denne typen tjenester kan medføre at noen barn blir utestengt fra muligheten til sosial og kulturelt samvær dersom deres foresatte ikke gir sitt samtykke. I tillegg anser tilsynet at det å frata ungdommer mellom 13 og 16 år retten til selv å gi sitt samtykke er en begrensning i barns selvbestemmelsesrett som ikke er forenelig med barnekonvensjonen eller barnelova. Videre har Medietilsynet vanskeligheter for å se at et krav om foreldresamtykke opp til 16 år vil gi fullgod beskyttelse for barn, med mindre det tekniske verifiseringstiltaket tilbyr plikter å innføre er sikkert. Per i dag er verifiseringsløsningene som tilbys lett å omgå og gir i seg selv liten beskyttelse, se også merknad om tekniske tiltak i pkt. 5.3.

Det er Medietilsynets vurdering at lovgivningen bør gjenspeile dagens faktiske situasjon og mediebruk, og ta hensyn til barn og unges rettigheter som individer i et digitalt mediesamfunn. Etablering av en aldersgrense som ikke er i overensstemmelse med dagens faktiske situasjon vil etter tilsynets vurdering kunne medføre økt fare for misbruk, uthuling av regelverket og en bestemmelse som har liten praktisk betydning.

Etter en helhetsvurdering mener Medietilsynet at barns rett på beskyttelse blir bedre ivaretatt gjennom andre tiltak enn en høy aldersgrense. Det mest sentrale tiltaket i denne sammenheng er pkt. 58 i forordningen og kravet om klart og enkelt språk i brukervilkår. Dette tiltaket, supplert med fortsatt fokus på å øke barns mediekompetanse, vil etter tilsynets oppfatning ivareta både hensynet til beskyttelse av barns persondata og retten til barns selvbestemmelse. I tillegg er det viktig å påpeke at barn gjennom forordningen har et særlig vern når det gjelder sensitive opplysninger, og at mekanismer som klageordning og sanksjonsmiddelbruk kan bli iverksatt dersom tilbyderne ikke etterlever de krav forordningen stiller til brukervilkår.

På bakgrunn av ovenstående drøftelse støtter Medietilsynet departementets forslag om en 13-årsgrense og tiltrer departementets vurderinger i høringsnotatet pkt. 32.3.

Tilsynet ønsker imidlertid å fremheve viktigheten av å supplere regelverket med et fortsatt økt fokus på mediekompetanse blant barn og unge, slik at denne gruppen får god kunnskap om de verktøy de har til rådighet for å trygge egen nettbruk og også får god forståelse av verdien deres persondata har.

5.3. Øvrige merknader til kapittel 32

Aldersgrenser er noe som de fleste er vant til å forholde seg til, men da gjerne ut fra en skadelighetsbetraktning slik tilfellet er eksempelvis for film, tv og dataspill. Etter Medietilsynets erfaring er det derfor mange som misforstår bakgrunnen for aldersgrensen på 13 år på sosiale medier. Det at mange misforstår formålet med denne aldersgrensen innebærer at det kan være grunn til å tydeliggjøre at 13-årsgrensen i denne sammenheng hovedsakelig har med personvern vurderinger å gjøre, og ikke må forveksles med nevnte skadelighetsvurderinger.

Medietilsynet mener videre det er uklart hva som ligger i kravet om «rimelige tiltak» i artikkel 8 nr. 2. Det bør presiseres noe nærmere hva som faktisk kreves av den behandlingsansvarlige for at tiltaket kan anses for å være «rimelig». Er det eksempelvis tilstrekkelig at det vises en popup-boks på skjermen hvor den registrerte kan krysse av for at vedkommende er 13 år eller eldre, eller skal det stilles strengere krav enn dette før bestemmelsen er innfridd. Videre er det uklart hva som skal til for at en informasjonssamfunnstjeneste er tilbudt «direkte til et barn», jf. artikkel 8 nr. 1. Det bør presiseres nærmere hva som ligger i formuleringen «direkte til» for å unngå tvilstilfeller der tjenestetilbydere kan omgå reglene.

Departementet legger i sin drøftelse til grunn at bestemmelsene i artikkel 8 må forstås slik at de ikke gjelder samtykke til behandling av sensitive personopplysninger, jf. artikkel 9 nr. 2 bokstav a. Medietilsynet støtter departementets vurdering og er enig i den forståelsen departementet legger til grunn i høringsnotatets pkt. 32.3.2. Behandlingen av sensitive opplysninger er imidlertid et sentralt punkt som gjelder barn, og av lovtekniske grunner, og for å unngå misforståelser eller tvilstilfeller, mener tilsynet at departementets tolkning bør fremgå eksplisitt av lovteksten og ikke bare av lovens forarbeider. Det kan videre være en fordel om loven presiserer hvilken aldersgrense som gjelder ved samtykkekompetansen når den registrerte er mindreårig, jf. også tilsynets kommentar under pkt. 4 ovenfor.

6. Høringsnotatet kapittel 38 – Økonomiske og administrative konsekvenser

De økonomiske og administrative konsekvensene burde vært utredet i større grad. Det er i liten grad beskrevet hvilke virksomheter som omfattes av forslaget, og heller ikke hva konsekvensene blir for ulike grupper av virksomheter. Forslaget inneholder ikke kostnadsoverslag for hverken offentlig eller privat virksomhet. Eksakt tallfesting av kostnader er selvsagt ikke mulig, men visse kvalifiserte overslag burde vært angitt. Opplæring innen et nytt regelverk og plikt til å ha personvernrådgiver er relativt konkrete følger som i rimelig grad kan tallfestes. Videre vil risikovurdering, avvikshåndtering og økt rapportering medføre kostnader. Det kan også forventes flere henvendelser fra berørte personer. Forordningens artikkel 25 om krav til innebygd personvern vil medføre kostnader til programvareutvikling og vedlikehold av datasystemer. Sletting av opplysninger, portering av opplysninger og krav om å få tilsendt opplysninger vil medføre tidsbruk for alle aktører.

Det vil være behov for veiledning og informasjon fra Datatilsynet i tiden fremover om hvilke økonomiske og administrative konsekvenser forordningen vil ha for private og offentlige virksomheter.

Med hilsen

Mari Velsand
direktør for Medietilsynet

Eva Liestøl
direktør for brukertrygghet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ikke underskrift